

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Всеукраїнська наукова студентська конференція
«Міжнародне право в період
турбулентності міжнародних відносин»

25 жовтня 2024

м. Одеса

Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» Олега ТОДОЩАКА
(наказ № 3178-44 від 08.10.2024 р.)

Відповідальний редактор

Аракелян Мінас Рамзесович – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України.

Укладачі:

Бехруз Хашаматула Набійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права.

Бугаєць Альона Сергіївна – асистент кафедри міжнародного та європейського права.

Гриб Анна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Дронов Владислав Юрійович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Форманюк Вікторія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Слісаренко Анастасія Олександрівна – здобувачка вищої освіти 4 курсу факультету судового та міжнародного права.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Міжнародне право в період турбулентності міжнародних відносин» : студентська науково-практична конференція, 25 жовтня 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 489 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

personalis), закон громадянства (lex nationalis), закон проживання (lex domicilii), lex fori (закон країни суду).

Науковий керівник: доктор філософії в галузі міжнародного права, асистент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Гребенюк Дмитро Олегович.

Сень Дар'я Романівна

здобувачка вищої освіти 2-го курсу

факультету судового та міжнародного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

ОСОБЛИВОСТІ ПРИЙНЯТТЯ СПАДЩИНИ УСКЛАДНЕНО ІНОЗЕМНИМ ЕЛЕМЕНТОМ В УКРАЇНІ

Питання спадкування є однією з ключових тем у міжнародному приватному праві, адже у сучасному світі мільйони людей із різних країн беруть участь у спадкових правовідносинах. Коли ці правовідносини з наявністю іноземного елемента, їх правове регулювання стає значно складнішим. Для громадян України це питання є також актуальним, тому такі правовідносини потребують подальшого удосконалення. Метою цієї наукової праці є дослідження специфіки спадкування в Україні у тих випадках, коли у спадкових правовідносинах присутній іноземний елемент.

Так, спадкове право є одним із інститутів цивільного права та представляє собою систему норм, встановлених державою, що регулюють перехід визначених законом цивільних прав та обов'язків від спадкодавця до інших осіб – спадкоємців (ст. 1216 ЦК України) [1].

Процес оформлення спадщини може відбуватися як в межах однієї країни, так і за участю інших держав. Спадкові відносини з іноземним елементом виникають у наступних випадках:

- спадкоємці є іноземцями або спадкодавець може бути громадянином іншої держави ;
- до складу спадщини входить майно, яке знаходиться за кордоном.

Саме у вищенаведених випадках у нас постає необхідність застосування колізійних норм міжнародного приватного права для визначення прав держави, що будуть застосовуватись до цих спадкових відносин.

Якщо вивчати джерела спадкового права, то в першу чергу ними є нормативно-правові акти, що регулюють суспільні відносини у сфері переходу прав та обов'язків від спадкодавця до спадкоємців. До них, насамперед, відносяться міжнародні акти (договори, конвенції та інше), ратифіковані Верховною Радою. Прикладом таких міжнародних актів, які характеризуються як джерела спадкового права, є «Конвенція про колізії законів, які стосуються форми заповітів» від 05.10.1961 року, «Конвенція відносно міжнародного управління майном осіб, які померли» від 02.10.1973 року, «Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах» від 22.01.1993 року та інші.

Одним із основних нормативно-правових актів в Україні є Цивільний Кодекс України. Також важливим джерелом у спадкових відносинах з іноземним елементом є ЗУ «Про міжнародне приватне право» (далі – Закон), що і містить норми для регулювання правовідносин з іноземним елементом [2].

У разі випадку спадкування з іноземним елементом однією з головних проблем є питання, яке право буде застосовуватися до таких правовідносин. Також важливим є вирішення питання, в якій юрисдикції спадкодавець мав останнє постійне місце проживання, оскільки це часто є визначальним фактором для застосування норм відповідної держави. Згідно зі ст. 70 цього Закону «спадкові відносини регулюються правом тієї держави, де спадкодавець мав останнє постійне місце проживання. Разом з тим, для нерухомого майна застосовується право тієї країни, де це майно знаходиться» [2].

Важливу роль з охорони спадкових прав громадян України за кордоном здійснюють консульські установи України[1], адже відповідно до цивільного

законодавства України спадкоємці повинні прийняти спадщину в межах шести місяців з моменту відкриття спадщини. Окрім того, консул України може прийняти за кордоном спадкове майно для того, щоб передати його спадкоємцю в Україні. Також консул вживає заходів стосовно охорони майна, яке залишається за кордоном та належить громадянину України його після смерті. Так, у випадку смерті громадянина України на території консульського округу, де він знаходився тимчасово, всі належні йому гроші і речі, які померлий мав при собі, передаються консулу. Якщо іноземець, який проживає за кордоном бажає прийняти спадщину в Україні, то він має надати заяву про прийняття спадщини в посольства або консульства України[3]. Права спадкування, які з'явилися за кордоном, повністю є визнаними і приймаються в Україні. Ст. 13 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» зазначає, що іноземці та особи без громадянства можуть, згідно з законодавством України, мати у власності будь-яке майно та можуть успадковувати і заповідати його [4].

У розрізі питання оформлення прав на спадщину в інших державах, постає питання щодо збирання та легалізації документів, необхідних для оформлення спадщини. Для всіх документів, які були видані за кордоном є обов'язковість їх легалізації або апостилювання. Для підтвердження юридичної сили таких документів в Україні, вони повинні бути офіційно перекладені та нотаріально завірені [3].

Спадкування з іноземним елементом є складним процесом, що потребує дотримання норм як українського, так і іноземного законодавства. Основні проблеми, з якими стикаються спадкоємці, стосуються визначення юрисдикції, колізій законодавств та визнання іноземних рішень в Україні та за її межами. Для успішного оформлення спадщини з іноземним елементом важливо враховувати правові нюанси держав та мати чітке розуміння вимог до легалізації документів. Нормативно-правове регулювання ЗУ «Про міжнародне приватне право» допомагає визначити правом якої держави потрібно керуватись.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV: станом на 10.06.2023. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

1. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005р. № 2709-IV: станом на 23.12.1022. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>.

1. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 22.02.2012 №296/5.

2. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 04.02.1994р. №3773-вI: станом на 28.06.2023. URL :<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text>.

3. Закон України «Про нотаріат» від 02.09.1993 № 3425-XII. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 39. Ст. 383. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>

Ключові слова: *спадщина, іноземний елемент, міжнародне приватне право, колізійні норми, право власності, спадкове право, іноземні спадкоємці.*

Науковий керівник : *кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Цибульська Ольга Юріївна.*

«НАМІБІЙСЬКІ ВИНЯТКИ» ЯК ФОРМА ВИЗНАННЯ АД НОС В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ.....	360
Пайда Юліанна	
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЩОДО МИРНОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНИХ СПОРІВ.....	364
Плавніцька Каріна Русланівна	
ПРОБЛЕМАТИКА ДЕЛІМІТАЦІЇ КОНТИНЕНТАЛЬНОГО ШЕЛЬФУ В ЧОРНОМУ МОРІ.....	369
Чернов Олександр Миколайович	
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИРІШЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ СПОРІВ МІЖНАРОДНИМ СУДОМ ООН.....	373
СЕКЦІЯ № 12. МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО.....	377
Журавська Аліна Олександрівна	
ПРОБЛЕМАТИКА РЕГУЛЮВАННЯ ОСОБИСТИХ ТА МАЙНОВИХ ПРАВ ПОДРУЖЖЯ У МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ.....	377
Мамедова Айан Фізулі кизи	
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СПАДКОВИХ ВІДНОСИН.....	380
Омельченко Анна Сергіївна	
КОЛІЗІЙНІ АСПЕКТИ ОПІКИ ТА ПІКЛУВАННЯ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ.....	384
Сень Дар'я Романівна	
ОСОБЛИВОСТІ ПРИЙНЯТТЯ СПАДЩИНИ УСКЛАДНЕНЕ ІНОЗЕМНИМ ЕЛЕМЕНТОМ В УКРАЇНІ.....	388
Храмченкова Марія Вадимівна	
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ ІНОЗЕМНОГО ПРАВА В НАЦІОНАЛЬНИХ СУДАХ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ.....	392
СЕКЦІЯ № 13. ВІДНОСИНИ УКРАЇНА – ЄС.....	396
Власюк Анастасія Вадимівна та Даниш Аліна Віталівна	
СПІВРОБІТНИЦТВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА УКРАЇНИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ.....	396
Воробйов Олег Геннадійович	
СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК СПІВРОБІТНИЦТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС.....	400
Гресько Богдана Юріївна	
СПІВРОБІТНИЦТВО МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ В КОНТЕКСТІ АГРЕСІЇ РФ.....	403